

Силабус освітнього компонента

Програма навчальної дисципліни

ЗАГАЛЬНА ТЕОРІЯ УПРАВЛІННЯ

Шифр та назва спеціальності

І10 Соціальна робота та консультивання

Інститут

ННІ Соціально-гуманітарних технологій

Освітня програма

Соціальна робота

Кафедра

Педагогіки та психології управління соціальними системами імені акад. І.А. Зязюна (301)

Рівень освіти

Бакалавр

Тип дисципліни

Спеціальна (фахова), Обов'язкова

Семестр

4

Мова викладання

Українська

Викладачі, розробники

Грибко Ольга Владиславівна

Olga.Grybko@khpi.edu.ua

Кандидат наук з державного управління, доцент кафедри педагогіки та психології управління соціальними системами імені академіка І.А. Зязюна НТУ «ХПІ». Стаж наукової роботи – 17 років. Автор понад 40 наукових праць. Провідний викладач дисциплін: Державна соціальна політика, Національна безпека у сфері соціального захисту, Технологія прийняття управлінських рішень, Загальна теорія управління, Конфліктологія (англ.мовою), Методологія організації наукових досліджень (англ.мовою), Політична психологія (англ.мовою), Психологія безпеки людської діяльності (англ. мовою).

[Детальніше про викладача на сайті кафедри](#)

Загальна інформація

Анотація

Під час вивчення дисципліни студент має отримати знання наукових основ управління, опанувати сучасний підхід до вирішення управлінських проблем, а також отримати практичні навички щодо створення умов для творчої та ефективної діяльності.

Мета та цілі дисципліни

Метою вивчення дисципліни є набуття студентами необхідних знань і навичок вирішення управлінських проблем, мати уявлення про управління як науку, мистецтво і практичну діяльність.

Формат занять

Лекції, практичні заняття, самостійна робота, консультації. Підсумковий контроль – іспит.

Компетентності

Загальні компетенції:

ЗК5. Здатність планувати та управляти часом.

ЗК6. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.

ЗК11. Вміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми.

ЗК12. Здатність приймати обґрунтовані рішення.

Спеціальні компетенції:

СК6. Знання і розуміння організації та функціонування системи соціального захисту і соціальних служб.

СК12. Здатність ініціювати соціальні зміни, спрямовані на піднесення соціального добробуту.

Результати навчання

РН3. Ідентифікувати, формулювати і розв'язувати завдання у сфері соціальної роботи, інтегрувати теоретичні знання та практичний досвід.

РН6. Розробляти перспективні та поточні плани, програми проведення заходів, оперативно приймати ефективні рішення у складних ситуаціях.

РН8. Критично аналізувати й оцінювати чинну соціальну політику країни, соціально-політичні процеси на загальнодержавному, регіональному та місцевому рівнях.

РН15. Приймати практичні рішення для покращення соціального добробуту та підвищення соціальної безпеки.

РН16. Застосовувати методи менеджменту для організації власної професійної діяльності та управління діяльністю соціальних робітників і волонтерів, іншого персоналу.

Обсяг дисципліни

Загальний обсяг дисципліни 150 год. (5 кредитів ECTS): лекції – 32 год., практичні заняття – 32 год., самостійна робота – 86 год.

Передумови вивчення дисципліни (пререквізити)

Наявність знань з питань прав людини та шляхів їх захисту, історії соціальної роботи, основ сучасних інформаційно-комунікативних технологій.

Особливості дисципліни, методи та технології навчання

Методами навчання у викладанні навчальної дисципліни «Загальна теорія управління» є:

- словесні (бесіда, дискусія, лекція, робота з книгою);
- дослідницькі (аналіз наукових джерел, підготовка індивідуального завдання);
- практичні (практичні вправи);
- гейміфікація (ділові ситуаційні ігри, парламентські дебати);
- групові (творчі групи, робота в малих групах, робота в парах)

Програма навчальної дисципліни

Теми лекційних занять

Тема 1. Сутність, особливості і специфіка управління

1. Управління як вид діяльності. 2. Управління – менеджмент – керівництво. 3. Особливості і специфіка управлінської діяльності.

Тема 2. Історичний розвиток управління як виду діяльності і науки

1. Причини, історія виникнення і сутність управління. 2. Особливості і специфіка управління. 4. Основні принципи управління.

Тема 3. Наукові школи управління

1. Основні напрямки розвитку науки і практики управління. 2. Школа наукового управління. 3. Класична (адміністративна) школа управління. 4. Школа “Рух за гуманні відносини”. 5. Емпірична школа управління.

Тема 4. Сучасні концепції та принципи управління

1. Сучасні концепції і підходи до розвитку управління. 2. Сучасні принципи управління. 3. Тенденції розвитку теорії і практики управління.

Тема 5. Поняття функцій управління

1. Управління як сполучення різних видів діяльності. 2. Універсальні і конкретні функції управління. 3. Функція управління “визначення мети”. 4. Місія, філософія і політика організації. 5. Поняття мети організації. 6. Класифікація цілей і способи їх формування.

Тема 6. Функція управління "планування"

1. Роль, місце і принципи планування. 2. Стратегічне планування. 3. Тактичне й оперативне планування. 4. Методи планування.

Тема 7. Функція управління "прийняття рішення"

1. Сутність і особливості управлінських рішень. 2. Класифікація управлінських рішень. 3. Основні правила і підходи до прийняття управлінських рішень. 4. Ризик при прийнятті рішень.

Тема 8. Функція управління "організація"

1. Два значення поняття "організація". 2. Організація процесу виконання рішення. 3. Організація оперативного управління.

Тема 9. Функція управління "мотивація"

1. Сутність, значення і необхідність мотивації персоналу. 2. Змістовні теорії мотивації. 3. Процесуальні теорії мотивації.

Тема 10. Функція управління "контроль"

1. Сутність і види управлінського контролю. 2. Характеристики і властивості ефективного управлінського контролю. 3. Основні правила й особливості організації управлінського контролю.

Тема 11. Поняття організаційної структури управління (у 2-х частинах)

1. Визначення, значення і необхідність створення організаційних структур. 2. Особливості і характеристики організаційних структур. 3. Переваги і недоліки організаційних схем. 4. Основні види традиційних організаційних структур. 5. Лінійна організація. 6. Функціональна організація. 7. Лінійно-функціональна організація. 8. Нетрадиційні організаційні структури. 9. Органічна організаційна структура.

Тема 12. Організація, орієнтована на колектив, – команда

1. Неформальна організація. 2. Організаційне проектування. 3. Основні принципи і правила проектування організаційних структур. 4. Порядок розробки формальної організаційної структури. 5. Принципи формування структури апарату управління.

Тема 13. Культура і розвиток організації

1. Культура організації і її рівень. 2. Основні напрямки і фактори розвитку організації. 3. Соціальна відповідальність і нова корпоративна культура.

Тема 14. Типологія керівників

1. Авторитарний тип керівника. 2. Демократичний тип керівника. 3. Ліберальний тип керівника. 4. Порівняльна характеристика типів керівників. 5. Поняття стилю керівництва, його особливості й види.

Тема 15. Управління як предмет трудової діяльності

1. Особливості управлінської діяльності. 2. Організація, поділ і кооперація управлінської діяльності. 3. Класифікація управлінського персоналу. 4. Техніка розподілу функцій. 5. Методи і прийоми децентралізації повноважень і функцій.

Теми практичних занять

Тема 1. Сутність, особливості і специфіка управління

Обговорення теми, Складання схеми "Управління в діяльності людини".

Тема 2. Історичний розвиток управління як виду діяльності і науки

Обговорення теми, Есе до однієї сторінки про обраний етап розвитку управління.

Тема 3. Наукові школи управління

Обговорення теми, Круглий стіл щодо переваг і недоліків різних шкіл управління.

Тема 4 Сучасні концепції та принципи управління

Обговорення теми, Побудова порівняльної таблиці концепцій управління.

Тема 5. Поняття функцій управління

Обговорення теми, Ділова гра "Розробка посадових інструкцій".

Тема 6. Функція управління "планування"

Обговорення теми, Розробка поточного (на тиждень) та перспективного (на семестр) плану власної роботи як студента.

Тема 7. Функція управління "прийняття рішення"

Обговорення теми, Побудова схеми рішення на конкретних прикладах.

Тема 8. Функція управління "організація"

Обговорення теми, Ділова гра з розподілу робіт "Ранок сім'ї".

Тема 9. Функція управління "мотивація"

Обговорення теми, Есе до двох сторінок "Як мотивувати підлеглих: досвід кращих компаній".

Тема 10. Функція управління “контроль”

Обговорення теми, За мотивами кінематографу розібрати помилки керівників при контролі.

Тема 11. Поняття організаційної структури управління

Обговорення теми, Презентація власної організаційної структури соціальної служби.

Тема 12. Організація, орієнтована на колектив, – команда

Обговорення теми, Гра щодо командоутворення.

Тема 13. Культура і розвиток організації

Обговорення теми, Проведення наради щодо планів сумісної позанавчальної діяльності.

Тема 14. Типологія керівників

Обговорення теми, Психологічні тести на стилі керівництва.

Тема 15. Управління як предмет трудової діяльності

Обговорення теми, Презентація індивідуального завдання.

Теми лабораторних робіт

–

Самостійна робота

Підготовка до практичних занять (вивчення лекційного матеріалу, підготовка есе), Підготовка та презентація реферату (тема вибирається зі списку).

Література та навчальні матеріали

ОСНОВНА ЛІТЕРАТУРА

1. Довгань Л. Є. Праця керівника, або практичний менеджмент : навч. посіб. К. : Екс об, 2002. 384 с.
2. Керівництво організацією : навч. посіб. ; О.Є. Кузьмін, Н.Т. Мала, О.Г. Мельник, І.С. Проник. Львів : Вид-во нац. ун-ту «Львів. політехніка», 2008. 244 с.
3. Шатун В.Т. Основи менеджменту: навчальний посібник. Миколаїв : Вид-во МДГУ ім. Петра Могили, 2016. 376 с.
4. Michael H. Mescon, Michael Albert, Franklin Khedouri. Management. New York : Harper & Row, 1988. 777 p.
5. Romanovskij, O.G. (ed.), Mikhailichenko, V.E., Gren, L.M., Knysh A.E. Psychology of a leader's managerial activity. A science-methodological aid. Kharkiv: NTU “KhPI”, 2015. 116 p.

ДОПОМІЖНА ЛІТЕРАТУРА

1. Лігоненко Л. О. Антикризове управління підприємством. К. : КНТЕУ, 2005. 824 с.
2. Управління інноваційною діяльністю в умовах глобалізації : монографія. М.А. Латинін, С.В. Майстро, В.Ю. Бабаєв та ін. ; за заг. ред. д.держ.упр., проф. М.А. Латиніна. Х. : Вид-во ХарПІ НАДУ «Магістр», 2012. 312 с.
3. Юрик Н. Є. Самоменеджмент : курс лекцій. Тернопіль : ТНТУ імені Івана Пулюя, 2015. 89 с.

ІНФОРМАЦІЙНІ РЕСУРСИ В ІНТЕРНЕТІ

1. <http://library.kpi.kharkov.ua/>
2. <http://web.kpi.kharkov.ua/>
3. <http://zakon.rada.gov.ua>
4. <http://me.gov.ua>
5. <http://mlsp.kmu.gov.ua>
6. <http://www.eurofound.europa.eu/publications/htmlfiles/ef1221.htm>
7. http://sd.net.ua/2010/02/19/neuhauz_socialna_derzhava.html
8. Bridges W., Mitchel S. Leading Transition: A New Model for Change. New York : Jossey-Bass, 2002. URL: http://world.edu/wp-content/uploads/2012/10/WilliamBridgesTransitionandChangeModel_000.pdf
9. Воронкова В.Г. Управління людськими ресурсами: філософські засади. URL: http://pidruchniki.com/10290228/menedzhment/osoblivosti_mehanizmu_formuvannya_pozitivnoyi_korporativnoyi_kulturi_organizatsiyi

Система оцінювання

Критерії оцінювання успішності студента та розподіл балів

Система оцінювання передбачає виставлення оцінок за усіма формами проведення занять. Перевірка та оцінювання знань студентів може проводитись у таких формах: 1. Поточне оцінювання роботи студентів у процесі практичних занять. 2. Проведення проміжного контролю. 3. Проведення модульного контролю. Поточне оцінювання має на меті перевірку рівня підготовленості студента до виконання конкретної роботи. Об'єктами поточного контролю є: 1) активність та результативність роботи студента протягом семестру над вивченням програмного матеріалу дисципліни; відвідування занять; 2) виконання проміжного контролю; 3) виконання модульного контрольного завдання.

Контроль виконання самостійної роботи та активності на практичних заняттях: оцінювання проводиться за 5-бальною шкалою за критеріями: 1) розуміння, ступінь засвоєння теорії та методології проблем, що розглядаються; 2) ступінь засвоєння матеріалу дисципліни; 3) ознайомлення з рекомендованою літературою та сучасною літературою з питань, що розглядаються; 4) уміння поєднувати теорію з практикою при розгляді виробничих ситуацій, розв'язанні завдань, проведенні розрахунків при виконанні завдань, винесених для самостійного опрацювання, завдань, винесених на розгляд в аудиторії; 5) логіка, структура, стиль викладу матеріалу в письмових роботах і при виступах в аудиторії, вміння обґрунтовувати свою позицію, здійснювати узагальнення інформації та робити висновки.

Оцінка "відмінно" ставиться за умови відповідності виконаного завдання студента або його усної відповіді до всіх п'яти зазначених критеріїв. Відсутність будь-якої складової знижує оцінку на відповідну кількість балів. При оцінюванні практичних завдань увага приділяється також їх якості та самостійності, своєчасності здачі виконаних завдань викладачу (згідно з графіком навчального процесу). Якщо якась із вимог не буде виконана, то оцінка буде знижена.

Модульний контроль здійснюється та оцінюється за допомогою проведення контрольної роботи за всіма темами дисципліни.

Підсумкова оцінка з дисципліни розраховується як середня з кількох складових, що враховує оцінки кожного виду контролю (дві оцінки за результатами поточного модульного контролю, оцінку за реферат і відповідь на екзамені).

Шкала оцінювання

Сума балів	Національна оцінка	ECTS
90–100	Відмінно	A
82–89	Добре	B
75–81	Добре	C
64–74	Задовільно	D
60–63	Задовільно	E
35–59	Незадовільно (потрібне додаткове вивчення)	FX
1–34	Незадовільно (потрібне повторне вивчення)	F

Норми академічної етики і політика курсу

Студент повинен дотримуватися «Кодексу етики академічних взаємовідносин та доброчесності НТУ «ХПІ»: виявляти дисциплінованість, вихованість, доброзичливість, чесність, відповідальність. Конфліктні ситуації повинні відкрито обговорюватися в навчальних групах з викладачем, а при неможливості вирішення конфлікту – доводитися до відома співробітників дирекції інституту. Нормативно-правове забезпечення впровадження принципів академічної доброчесності НТУ «ХПІ» розміщено на сайті: <http://blogs.kpi.kharkov.ua/v2/nv/akademichna-dobrochesnist/>

Погодження

Силабус погоджено

Завідувач кафедри
Ніна ПІДБУЦЬКА

12.06.25

Гарант ОП
Ольга ГРИБКО

12.06.25